8692

1

Przedmowa.

Drobne utwory powieściowe, szkice, obrazki, studya, opowiadania, objęte ogólną nazwą noweli – to najbujniejsza gałąź ukraińskiej literatury. Już w starych latopisach, zwłaszcza Wołyńsko-Halyckiej i w kronikach kozackich spotykamy ustępy pełne barwności i życia, malujące ~~z krótko krótkimi~~ ~~dos~~ śmiałymi rysami ~~nam~~ poszczególne wypadki i postacie dziejowe, w których nietrudno ~~odszukać~~ dopatrzyć się prawdziwego talentu nowelistycznego. A w literaturze ludowej, jakie nieprzebrane mnóstwo, jeżeli nie gotowych nowel, to znakomitych tematów do tychże. Ma więc lud ukraiński jakieś osobliwsze zamiłowanie a może uzdolnienie do tego rodzaju ~~[illegible]~~ literackiego. Totez nie dziwnego, że ~~[illegible]~~ nowela sztuczna ukraińska rozpoczyna się prawie sama w sobie, prawie bez żadnych postronnych wpływów. Opowiadania Kwitki i Marka Wowczka są najlepszym ~~dowodem~~ tego dowodem. ~~Obaj~~ Kwitka, to pierwszy malarz życia wiejskiego ludu nie tylko w ukraińskiej, lecz w ogóle ~~[illegible]~~ w europejskiej literaturze. Marko Wowczok rozszerza zakres tematu, wysuwając na bliższy plan sprawy społeczne ukraińskiego ludu i obok Szewczenki staje się gorącym rzecznikiem ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ wyzwolenia chłopskiego. Trzecią potężną postacią jest Fedkowicz, niezrównany mistrz języka i formy, który w kilkunastu nowelkach zamknął obraz

huculski. Około tych trzech przedstawicieli grupuje się cały szereg mniej znaczących nowelistów (pomijając rozmaite się takiego wielkiego talentu powieściopisarskiego jak Myrnego, Ab. Neczuja i t. d.) aż do Franki. Z Franką rozpoczyna się nowy okres w ukraińskiej noweli.

O Franke i t. d.

i o nowszej noweli.

Książka niniejsza nie daje dokładnego obrazu ~~współczesnej nowo~~ tej najnowszej ukraińskiej noweli. ~~[illegible]~~ ~~tylko~~ Wielu autorów musiano opuścić, wprost dla tego, że ~~książka~~ zbiór urósłby do olbrzymich rozmiarów. ~~Tylko~~ Kobylański

Z uwzględnionych ~~autorów~~ nowelistów starano się wybrać utwory najbardziej charakterystyczne. ~~Nie uwzględ~~ Nie zawsze jednak wybór był możliwy, znowu dla tego, że ~~nie można~~ często trzeba było pominąć najlepsze i najdłuższe dla tego, że były za długie.

Z rosyjskiej Ukrainy dano tylko, jako wzór ~~[illegible]~~ ~~dwa opow~~ dwie nowele, jedną autora dość głośnej sławy, drugą nowelisty, bardzo mało znanego. Aby obraz pominiętych temi ramami należycie wypełnić trzebaby na to ~~osobnego~~ ~~ogromnego zbioru~~ drugiego takiego tomu.

O wszystkich tych wadach jesteśmy z góry przekonani, jeżeli zaś pomimo tego książkę ~~[illegible]~~ puszczamy w świat, to ~~tylko dlatego,~~ ~~[illegible]~~ czynimy to w ~~[illegible]~~ nadziei, że zwróci ona uwagę na literaturę ukraińską i zachęci publiczność do poznania piękniejszych ~~[illegible]~~ ~~twórczość~~ tworów ducha bratniego narodu.

Wiele mówi się o sprawie wspólnego pożycia Polaków i Rusinów i o tem, jakby to pożycie można znośniejszem uczynić, zapomina się jednak, że pierwszym krokiem ku temu jest wzajemne poznanie się nie z dzienników, nie podczas walki narodowej, nie z manifestacyj, lecz w tem, co jest najbardziej istotnem, ~~w [illegible]~~ w utworach ducha.

Jeżeli więc książka ~~niniejsza~~ ta, oprócz znaczenia czysto ~~art~~ artystycznego i w tym kierunku dorzuci choćby małą cegiełkę, to błędy jej, szczytny, będą z sowicie okupione.

Kwitka (1778 - 1843) autor przeuroczej powieści z życia ludu
Marusia i wielu opowiadań, ~~Auerbach~~ które ukazały
się pomiędzy 1834 - 1837 a więc przed Dorfgeschichten
Auerbacha (1843) przed George Sandem, Turgenie-
wa „Pamiętnikiem myśliwego" (1852.) i t. d.
Marko Wowczok (pseudonim) nowele ludowe
wydane 1858 w Petersburgu, doczekały
się w krótkim czasie kilku wydań
i licznych przekładów pomiędzy tymi
Turgieniewa.
Fedkowicz, największy poeta bukowiński,
autor kilku dramatycznych utworów,
napisał kilkanaście opowiadań
huculskich, wyszedł nowelist.
o których Turgieniew powiedział:
że „bije w nich źródło żywej wody
a reszta — albo mara, albo trup"
Po nich wyjątkowe. Franko odczuwa
to i rozszerza widnokręgi otwierając
drzwi do zachodniej Europy. Tłumaczy
utwory Zoli, pisze naturalistyczne
nowele i tworzy wzory.
Ztąd po nim bogactwo twórców
pomiędzy którymi odznaczają się
talenty narodowe (Stefanyk, Czeremszyna)

Katalog utworów Franki obejmuje kilkadziesiąt kartek. Pisał rozprawy naukowe z rozmaitych dziedzin, krytyki, recenzye, 5 tomów wierszy, kilka dramatów, trzy tomy nowel, jeden spory, znakomity poemat „Лис Микита" ~~pr~~ niezrównany przekład „Don Kichota", Kowala Bassima i t. d.

Kobylańska chyli się ku Niemcom. Dwie powieści „Królewna" i „Ziemia" dłuższe opowiadania i studya „Przyroda" „Niekulturna" „Vals melancholijny" i wiele nowel.

Czeremszyna, nowele huculskie

Kobryńska feministka, organizatorka kobiecego ruchu Rusinek Galicyjskich rozprawki naukowe socyologiczne i ~~Szkice~~ i lit.-kryt. opowiadania, bajki.

Adykowycz i Jackiw moderniści.

Hetłyna ~~ze~~ spory tom nowel p. t. ~~Bl~~ „Bliźni" pisanych bez pretensyi, szczerze, niekiedy z wielkiem odczuciem psychologicznem

Srokowski - nowele

Izembrot
Kobylańska
Stefanyk
Czeremszyna
Makowej

9.
4

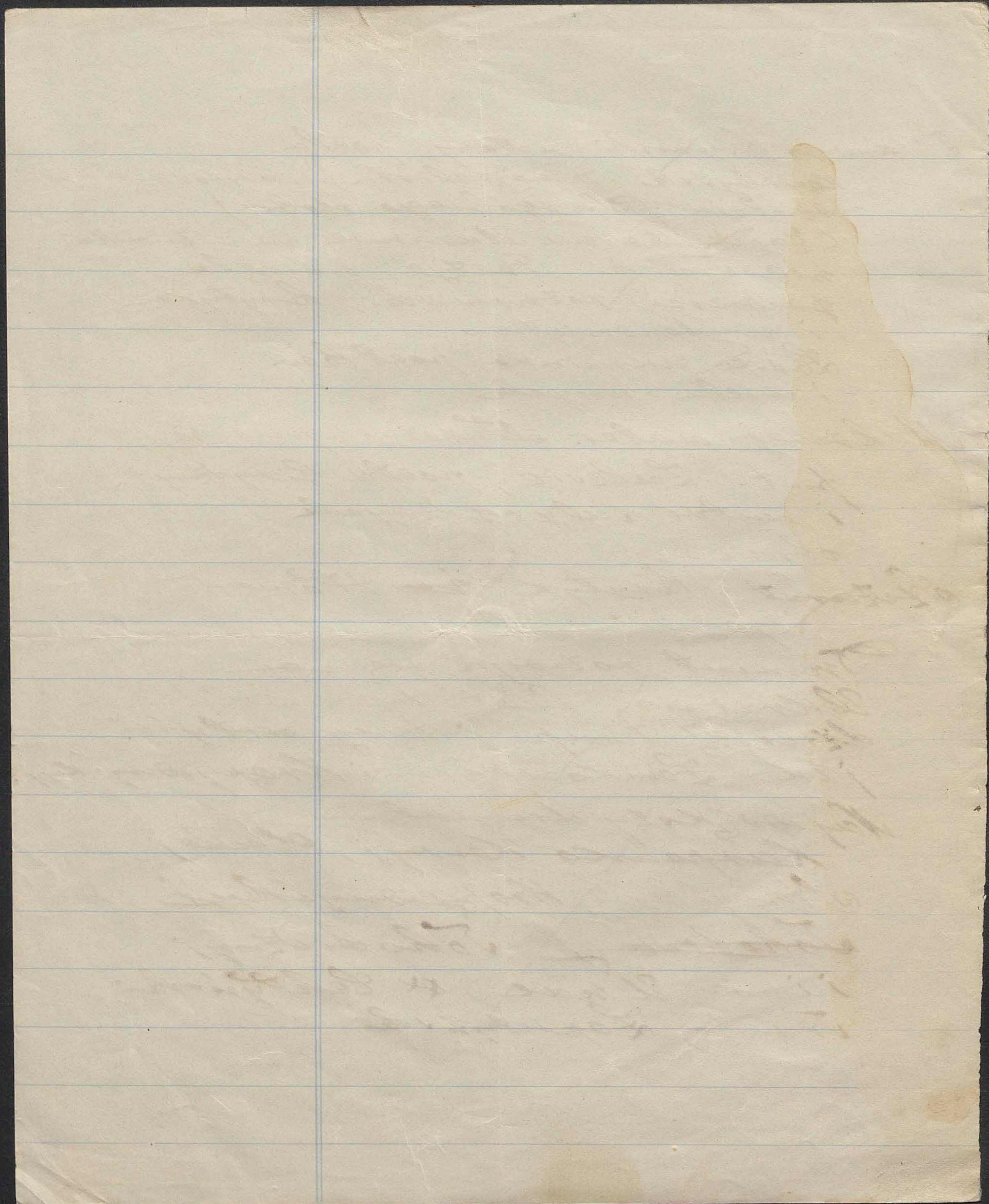
Z Ukrainy: Krymski - uczony, poeta.
Kocinbyński - nowelista, pierwszorzędnej wartości, (Dla ogólnego dobra)
Czajczenko na Ukrainie ma znaczenie Franki. Poezje, nowele, powieści, rozprawki, krytyka i wydawnictwo.
Łesia ukraińska poetka.
i wiele innych.

Makowej autor ślicznej powieści p.t. Zalesie, poeta liryczny i autor satyrycznych obrazków.

Szczurat, krytyk, ~~i~~ tłumacz poeta.

Dramat rozwija się na Ukrainie. Jest tam kilka dziesiąt trup i takcy artyści jak Zańkowecka i Kropywnyćkyj.

Największy dramaturg Karpenko Karyj, dalej, Staryćkyj, Kropywnyćkyj, ~~Tobolewczyj~~ Tobolewczyj, i inni. U nas, Cehłyński, Franko, Łopatyński

V. Makowy –
Martowsk –

Młoda Ukraina

(Trzy Obrazki)